

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ У ВИРОБНИЧІЙ СФЕРІ

ЛУЖНИЙ ОЛЕГ РОМАНОВИЧ

УДК 159.9

**ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНОЇ ЗРІЛОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ
МОЛОДІ ДО САМОСТІЙНОГО ЖИТТЯ**

053 «Психологія»

Автореферат

дипломної роботи на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Тернопіль
2018

Роботу виконано на кафедрі психології у виробничій сфері Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України

Керівник роботи: доцент, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології у виробничій сфері
Вишньовський Василь Володимирович,
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,

Рецензент: доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту у виробничій сфері
Кирич Наталія Богданівна,
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя.

Захист відбудеться 19 лютого 2018 р. о 9.⁰⁰ годині на засіданні екзаменаційної комісії №49 у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя за адресою: 46001, м. Тернопіль, вул. Микулинецька, 46, навчальний корпус №7, ауд. 207.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження проблеми особистісної зрілості виражається в доцільності та цієї тематики для багатьох наукових дисциплін: соціології, історії, філософії, юриспруденції та психології. Бачення феномена особистісної зрілості ґрунтувалося на дослідженнях Карла Юнга, Гордона Оллпорта, Леоніда Бурлачука, Дмитра Леонтьєва, Ніни Бордовської та Артура Реана, Тетяни Титаренко, Аарона Антоновскі.

Вона полягає в тому, що розвиток особистості відбувається в різноманітних аспектах розглядається в контексті взаємного впливу індивідуальних особливостей людини і соціокультурного середовища в процесі соціалізації і особистісного дозрівання. Особистісна зрілість студента є певним кроком готовності до самостійного життя, що складається з багатьох елементів і є досить важливою складовою в становленні дорослої особистості.

Питання особистісної зрілості – одне із основних прикладних завдань психології розвитку людини. При розв'язанні завдань такого типу чільне місце посідає можливість прогнозу розвитку певних психічних властивостей та їх корекція.

Мета дослідження полягає у з'ясуванні складових та закономірностях формування особистісної зрілості студентської молоді до самостійного життя

Об'єкт, методи та джерела дослідження. Основним об'єктом дослідження є особистісна зрілість сучасного студента, як показник готовності до самостійного життя. Методи виконання роботи: теоретичні (аналіз психолого-педагогічної, соціально-психологічної літератури; порівняння та узагальнення експериментальних даних), емпіричні (спостереження, інтерв'ю, бесіда, анкетування, психодіагностичні методики, психологічний експеримент).

Наукова новизна отриманих результатів:

- визначено особливості прояву та основні складові особистісної зрілості;
- узагальнено взаємозв'язок ціннісно орієнтаційної сфери із особистісною зрілістю;
- розроблено та апробовано програму психологічної профілактики готовності студента до самостійного життя;
- за допомогою емпіричного дослідження виявлено закономірність між рівнем особистісної зрілості та готовності до самостійного життя;
- розкрито зміст психолого-профілактичної роботи щодо жорстокого поводження з дітьми та напрямів роботи закладів, в яких здійснюється реабілітація дітей-жертв насильницьких дій;
- розроблено психологічні рекомендації студентам, з метою психолого-педагогічного розвитку особистісної зрілості, та підвищення рівня готовності до самостійного життя.

Практичне значення отриманих результатів. Запропоновано профілактичну програму підвищення рівня готовності студента до самостійного життя, яка може бути використана у роботі психолога університету та з метою

не лише випустити студента з дипломом а з високим рівнем особистісної зрілості і готовності до самостійного життя.

Апробація. Основні теоретичні положення про особливості емпіричного дослідження методом тестування доповідалися на X Всеукраїнській студентській науково - технічній конференції "Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання", яка відбулась в Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя 25-26 квітня 2017 року.

Структура роботи. Робота складається з пояснювальної записки та додатків. Пояснювальна записка складається з вступу, 7 розділів, висновків, списку використаних джерел та 3 додатків. Обсяг роботи: пояснювальної записки – 93 арк. формату А4.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі проведено огляд сучасного стану проблеми особистісної зрілості студентства, охарактеризовано основні завдання, які необхідно вирішити.

В аналітичній частині проведено аналіз стану питання за літературними та іншими джерелами, обґрунтовано актуальність роботи, виконано постановку задачі на дипломну роботу. Детально розглянуто поняття особистісної зрілості, зазначено, що особистісна зрілість є динамічною особистісною структурою, що детермінується певними механізмами, а її змістом є риси, які взаємоактивують одна одну і несуть значний вплив на самостійність юнака, котра охоплює не тільки сторону безпосередньо фізичної діяльності що-небудь зробити чи змінити, але і розумову, інтелектуальну діяльність, що сприяє правильному досягненню реальної мети. Також вказано, що юнацький вік це психологічний вік переходу до самостійності, період самовизначення, набуття психічної, ідейної і громадянської зрілості, формування світогляду, моральної свідомості і самосвідомості.

На основі теоретичного аналізу наукової літератури встановлено, що основними складовими які відіграють значну роль у становленні особистісної зрілості є: відповідальність, автономність, життєва філософія та креативність.

В практичній частині виконано емпіричне дослідження загальної картини особистісної зрілості студентства, як показника готовності до самостійного життя. Розкрито основні етапи експериментально-дослідної роботи, подано результати проведення дослідження та опрацьовані дані комплексу обраних методів дослідження, виявлено рівні особистісної зрілості студентів та їхні ціннісноорієнтаційні переваги на цих рівнях, що допомогло зробити висновок про готовність юнака самостійного життя. Запропоновано та проведено просвітницький соціально-психологічний тренінг для дітей, що постраждали від насильства.

Досліджено, що переважаючій частині студентів, а саме 76%, притаманний середній рівень особистісної зрілості, що підкріплюється такими ціннісними орієнтаціями як: здоров'я, самостійне життя та впевненість у собі. Аналізуючи такі дані можна стверджувати що більшість студентів не є готовими до самостійного життя.

В спеціальній частині розглянуто психометричні основи психодіагностики. У роботі враховано стандартизацію психодіагностичних методик, валідність та надійність тестів.

В частині «Психолого-економічна доцільність наукового дослідження» розглянуто питання психолого-економічної доцільності впливу матеріальної винагороди на формування ціннісних орієнтацій орієнтацій котрі є складовою особистісної зрілості

В частині «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» розглянуто питання визначення особистих показників особи яка приймає управлінські рішення в сфері цивільного захисту а також особливості Розосередження і евакуація студентів та працівників вузу під час надзвичайних ситуацій.

В частині «Екологія» проаналізовано питання екологічної освіти в Україні та етичні аспекти екологічної свідомості студента.

У загальних висновках щодо дипломної роботи описано, що особистісна зрілість можна розглядати як основу становлення студентської готовності до самостійного життя, основними складовими особистісної зрілості є: відповідальність, автономність, життєва філософія та креативність. З'ясовано, що низький рівень особистісної зрілості свідчить про не повну сформованість ціннісно орієнтаційної сфери та не готовність юнака жити самостійно. Зазначено, що ефективною є комплексна профілактика, яка включає роботу психолога безпосередньо з студентами. Основними методами та формами роботи визначено: лекції, бесіди, консультування, тренінгові заняття.

В додатках до пояснювальної записки розміщено психодіагностичну методику дослідження особистісної зрілості О.С Штепа; методику дослідження ціннісних орієнтацій за М. Рокичем; авторську анкету «Моя самостійність»; соціально-психологічний тренінг «Актуалізація особистісної зрілості».

ВИСНОВКИ

Здійснено теоретичний аналіз соціально-психологічної та психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження що дозволило визначити такі поняття як “особистісна зрілість” та визначити особливості прояву та рівні особистісної зрілості студентів. Встановлено, що більшості студентам притаманний середній рівень особистісної зрілості та такі ціннісні орієнтації які говорять про не готовність юнака до самостійного життя.

Досліджено, що рівень особистісної зрілості закономірно пов'язаний із курсом на якому навчається юнак, тобто на старших курсах показники по всіх шкалах вищі, це дає змогу зрозуміти те, що студентський період є сензитивним для розвитку особистісної зрілості та зміни своїх ціннісних орієнтацій в цілому.

Охарактеризовано всі рівні особистісної зрілості. Доведено, що сучасний студент є не готовий жити самостійно. Визначено форми і методи психологічної профілактики підвищення рівня особистісної зрілості та готовності до самостійного життя. Розроблено та апробовано програму психологічної профілактики підвищення рівня особистісної зрілості студента до самостійного життя.

Розроблено психологічні рекомендації психологам, викладачам, з метою психолого-педагогічного підвищення рівня особистісної зрілості студента та готовності до самостійного життя.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

1. Лужний О.Р. Тест як психометрична основа психодіагностики [Текст] / О.Р. Лужний. Тези доповіді на X Всеукраїнській студентській науково - технічній конференції "Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання" (25-26 квітня 2017 року). – Тернопіль, ТНТУ, 2017. – С. 192-193.

АНОТАЦІЯ

Лужний О.Р. Формування особистісної зрілості студентської молоді до самостійного життя. – Рукопис.

Магістерська робота на здобуття освітнього рівня «Магістр» за спеціальністю 053 – «Психологія» – Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. – Тернопіль, 2018.

В дипломній роботі виконано дослідження проблеми особистісної зрілості студентства та готовності до самостійного життя. Запропонована програма психологічної профілактичної роботи щодо підвищення рівня особистісної зрілості у студентів.

Ключові слова: особистісна зрілість, самостійність ціннісні орієнтації, життєва філософія, автономності, відповідальність.

ANNOTATION

Luzhnyi O.R Formation of personal maturity of student youth to independent life. – Manuscript.

Master's thesis for getting to Master's Degree in the specialty 053 - "Psychology" - Ternopil National Technical University. I. Pul'uj. - Ternopil, 2018.

In the thesis, the study of the student's personal maturity and readiness for independent life was executed. Proposed program of psychological preventive work to raise the level of personal maturity in students.

Key words: maturity personality, self-determination, valuable orientations, life philosophy, authority, responsibility.